

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

ФАКУЛЬТЕТ ТВАРИННИЦТВА ТА ВОДНИХ БІОРЕСУРСІВ

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**до виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи для здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю Н5 (207) Водні біоресурси та аквакультура**

Київ 2026

Наведено методичні рекомендації до виконання кваліфікаційної роботи для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю Н5 (207) Водні біоресурси та аквакультура.

Рекомендовано до друку рішенням науково-методичної ради (протокол №8 від 17.03.2026р.) і Вченою радою факультету тваринництва та водних біоресурсів Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 7 від 19.03.2026 р.)

Укладачі: Кононенко Р. В., Войналович М. В., Хижняк М. І., Бех В. В.

Рецензенти:

Вовк Н. І. – доктор сільськогосподарських наук, професор кафедри аквакультури Національного університету біоресурсів і природокористування України;

Рудик-Леуська Н. Я. – доктор біологічних наук, доцент, завідувачка кафедри гідробіології та іхтіології

© Національний університет
біоресурсів і природокористування
України, 2026

ЗМІСТ

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	4
2. ВИБІР ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ...	5
3. ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ШІ ЗДОБУВАЧАМИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	7
4. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА.....	8
5. ОФОРМЛЕННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ...	11
6. ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПРИ ВИКОНАННІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	14
7. ПЕРЕВІРКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ НА АВТЕНТИЧНІСТЬ АВТОРСЬКОГО ВМІСТУ.....	15
8. ПІДГОТОВКА ВІДГУКУ ТА РЕЦЕНЗІЇ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ.....	16
9. ПІДГОТОВКА ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	17
10. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	18
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	20
ДОДАТКИ.....	21

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Бакалаврська кваліфікаційна робота (далі – кваліфікаційна робота) є самостійною творчою роботою аналітичного, розрахункового або експериментального характеру, що виконується відповідно до вимог освітнього рівня та відображає рівень професійної підготовки випускника, його здатність вирішувати типові завдання у сфері водних біоресурсів та аквакультури.

Кваліфікаційна робота демонструє рівень теоретичних знань і практичних навичок, здобутих під час навчання за освітньо-професійною програмою підготовки бакалаврів, а також готовність випускника до самостійної професійної діяльності.

Підготовка та захист кваліфікаційної роботи є завершальним етапом навчання та формою атестації здобувачів вищої освіти.

Метою виконання кваліфікаційної роботи є систематизація та поглиблення знань, а також набуття практичних навичок розв'язання професійних завдань.

Основними завданнями кваліфікаційної роботи є:

- розвиток навичок самостійної роботи та поглиблення теоретичних і практичних знань;
- опрацювання та аналіз наукової і фахової літератури;
- формування вмінь визначати завдання дослідження та обирати методи їх вирішення;
- застосування сучасних методів розрахунку, аналізу результатів та комп'ютерних технологій.

У кваліфікаційній роботі студент повинен продемонструвати:

- відповідність дослідження реальним умовам виробництва;
- логічність і послідовність викладення матеріалу;
- чіткість і лаконічність формулювань;
- аргументованість висновків та обґрунтованість рекомендацій.

Відповідальність за достовірність наведених даних і прийняті рішення несе автор роботи.

Кваліфікаційна робота виконується в межах освітнього процесу під організаційно-методичним керівництвом науково-педагогічного працівника випускової кафедри.

Основні етапи підготовки кваліфікаційної роботи:

- вибір і затвердження теми;
- розробка завдання та календарного плану виконання роботи;
- опрацювання літературних джерел;
- проведення досліджень і збирання фактичного матеріалу (зокрема під час виробничої практики);
- обробка та аналіз отриманих результатів;
- підготовка та оформлення тексту кваліфікаційної роботи;
- отримання відгуку керівника та рецензування;

- попередній захист на кафедрі;
- перевірка роботи на академічну доброчесність;
- захист роботи на засіданні екзаменаційної комісії.

Етапи виконання роботи відображаються у плані її підготовки.

До захисту допускаються студенти, які виконали всі вимоги навчального плану: склали заліки та екзамени, захистили курсові роботи, пройшли практики, склали атестаційний екзамен, успішно пройшли попередній захист та перевірку роботи на наявність плагіату.

Студентам, які успішно захистили кваліфікаційну роботу, рішенням екзаменаційної комісії присуджується ступінь вищої освіти «Бакалавр» та присвоюється кваліфікація «Бакалавр з водних біоресурсів та аквакультури».

2. ВИБІР ТА ЗАТВЕРДЖЕННЯ ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Підготовка кваліфікаційної роботи передбачає систематизацію, закріплення та розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності, а також розвиток навичок самостійної роботи та оволодіння методами наукових досліджень відповідно до обраної теми.

Студент має право самостійно обрати тему кваліфікаційної роботи в межах орієнтовної тематики, що розробляється випусковою кафедрою з урахуванням освітньо-професійної програми та потреб підприємств, установ і організацій галузі.

Тематика кваліфікаційних робіт щорічно оновлюється і формується з урахуванням такої структури:

- 75 % – фундаментальні теми, спрямовані на вирішення актуальних проблем рибогосподарської галузі;
- 25 % – інноваційні теми з елементами наукової новизни, що передбачають проведення експериментальних досліджень.

За характером виконання кваліфікаційні роботи можуть бути аналітичними, розрахунковими або експериментальними.

Кваліфікаційна робота аналітичного характеру передбачає аналіз науково-технічної літератури та сучасного стану технологій у сфері аквакультури або використання водних біоресурсів. У роботі аналізуються технологічні процеси, стан водних об'єктів, природної кормової бази, умови вирощування гідробіонтів, а також наводяться обґрунтовані пропозиції щодо їх удосконалення. Аналіз здійснюється на основі фактичного матеріалу, зібраного під час виробничої практики або на підприємствах рибогосподарської галузі.

Кваліфікаційна робота розрахункового характеру містить опис технологічного процесу виробництва продукції аквакультури або його окремих елементів і включає розрахунки потреби у біологічній сировині, матеріалах, обладнанні, механізмах та водних ресурсах. У разі розроблення нової технології розрахунки виконуються на основі вихідних даних, наданих керівником роботи.

Кваліфікаційна робота експериментального характеру ґрунтується на результатах власних досліджень студента, проведених під час виробничої

практики або виконання наукової роботи на кафедрі. Такі роботи виконують студенти, які виявляють інтерес до науково-дослідної діяльності.

Обрана студентом тема кваліфікаційної роботи закріплюється за ним на підставі письмової заяви на ім'я декана факультету, погодженої з керівником та завідувачем відповідної кафедри.

Студентам заочної форми навчання рекомендується обирати тему кваліфікаційної роботи з урахуванням потреб підприємств, установ або організацій, у яких вони працюють.

Закріплення тем кваліфікаційних робіт і призначення керівників оформлюється наказом ректора університету за поданням деканату відповідного факультету упродовж перших двох місяців останнього року навчання.

Тема кваліфікаційної роботи може бути уточнена за заявою студента на засіданні кафедри, але не пізніше ніж за три місяці до встановленого терміну подання роботи до захисту. Зміна теми оформлюється наказом ректора університету.

Керівниками кваліфікаційних робіт призначаються науково-педагогічні працівники випускових кафедр (професори, доценти, старші викладачі), наукові інтереси яких відповідають тематиці дослідження.

Студенти-іноземці та студенти, які навчаються в групах з викладанням окремих дисциплін англійською мовою, можуть виконувати кваліфікаційну роботу англійською мовою з обов'язковим рефератом українською мовою. Керівником такої роботи призначається викладач, який володіє англійською мовою.

За одним керівником може бути закріплено не більше восьми студентів бакалаврату на навчальний рік відповідно до вимог Положення про планування та облік роботи науково-педагогічних працівників НУБіП України.

Тематику кваліфікаційних робіт розробляють провідні викладачі випускових кафедр. Вона щорічно оновлюється з урахуванням сучасного стану рибогосподарської галузі, досягнень науки і техніки та повинна відповідати вимогам Стандарту вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, бути актуальною, мати наукову новизну та практичне значення.

Студент обирає випускову кафедру та керівника (через Google-форму), погоджує з ним тему і завдання кваліфікаційної роботи. Після цього тема подається до деканату та затверджується наказом ректора університету.

Керівник кваліфікаційної роботи:

- видає студенту завдання на виконання роботи;
- рекомендує наукову, довідкову та нормативну літературу;
- надає консультації та контролює виконання роботи на окремих етапах.

До початку виконання роботи кафедри забезпечують студентів методичними рекомендаціями щодо змісту та оформлення кваліфікаційної роботи.

Студент, який виконує кваліфікаційну роботу, зобов'язаний:

- здійснити пошук і аналіз літературних джерел та інших інформаційних ресурсів;
- описати методику досліджень і методи обробки матеріалів;
- провести аналіз отриманих результатів та сформулювати висновки і пропозиції;
- підготувати та оформити роботу відповідно до встановлених вимог;
- доопрацювати її з урахуванням зауважень керівника та рецензента;
- своєчасно подати роботу до екзаменаційної комісії.

Загальні вимоги до кваліфікаційної роботи:

- чітка структура та логічна послідовність викладення матеріалу;
- науковий стиль і формально-логічний спосіб подання інформації;
- обґрунтованість висновків і рекомендацій.

У кваліфікаційній роботі студент повинен продемонструвати:

- відповідність дослідження умовам виробництва у рибному господарстві;
- логічність і послідовність викладення матеріалу;
- чіткість і лаконічність формулювань;
- аргументованість висновків та обґрунтованість рекомендацій.

Відповідальність за достовірність наведених даних і прийняті рішення несе автор роботи.

3. ЕТИЧНІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІІІ ЗДОБУВАЧАМИ ПРИ ПІДГОТОВЦІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Використання інструментів ІІІ у процесі написання бакалаврської роботи допускається виключно як допоміжний засіб і потребує суворого дотримання принципів академічної доброчесності.

Обов'язки здобувача при роботі з ІІІ:

- Студент несе повну відповідальність за достовірність результатів. ІІІ може генерувати помилкові дані, застарілу інформацію або вигадані джерела (галюцинації). Усі факти, статистику та цитати, отримані через ІІІ, необхідно перевіряти за першоджерелами;
- ІІІ не може бути основним джерелом інформації. Робота має базуватися на опрацюванні наукової літератури, фахових періодичних видань та офіційної статистики;
- Використання ІІІ не звільняє від вимоги демонструвати власний інтелектуальний внесок. Оцінюванню підлягає насамперед авторська аргументація, креативність методів дослідження та оригінальність висновків.

Правила цитування та декларування:

- Будь-який фрагмент тексту, зображення, розрахунки або ідеї, згенеровані ШІ, мають супроводжуватися відповідним посиланням (як пряме цитування або перефразування);
- Використання ШІ для технічного редагування, перекладу або коректури тексту повинно бути зазначено у вступі до роботи або у відповідних примітках.

Категоричні заборони (порушення доброчесності):

- Видача згенерованого ШІ тексту або автоматично перефразованого чужого контенту за власні напрацювання;
- Генерація за допомогою ШІ неіснуючих даних, результатів експериментів чи опитувань і представлення їх як реальних результатів дослідження;
- Використання ШІ для переробки власних раніше опублікованих робіт з метою їх повторного подання як нових результатів.

Важливо: Усі випадки некоректного застосування систем ШІ розглядаються Комісією з питань академічної доброчесності факультету. Неналежне використання ШІ є підставою для не допуску роботи до захисту.

4. ПІДГОТОВКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

Зміст кваліфікаційної роботи має відображати рівень фахової підготовки здобувача вищої освіти та його здатність до самостійного виконання професійних завдань.

Під час виконання роботи студент повинен продемонструвати вміння:

- застосовувати теоретичні знання та практичні навички, набуті у процесі навчання;
- аналізувати наукові джерела та інші інформаційні ресурси;
- узагальнювати зібрані матеріали та використовувати сучасні методи їх обробки;
- застосовувати сучасні інформаційні технології;
- використовувати вітчизняний і міжнародний досвід у досліджуваній сфері;
- знаходити та аналізувати можливі шляхи розв'язання наукових або виробничих проблем;
- приймати обґрунтовані рішення за результатами проведеного аналізу.

Після вибору та затвердження теми студент визначає мету і завдання дослідження, складає план роботи та підбирає необхідні наукові, навчальні й нормативні джерела. Консультаційну допомогу надає керівник кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота повинна:

- відображати сучасний стан і тенденції розвитку рибної галузі України з урахуванням світового досвіду;

- демонструвати рівень професійної підготовки здобувача за спеціальністю Н5 (207) Водні біоресурси та аквакультура;
- підтверджувати здатність студента самостійно вирішувати наукові або виробничі завдання;
- містити аналіз наукових джерел та нормативно-правових актів;
- включати обґрунтовані висновки та практичні рекомендації.

Складання плану кваліфікаційної роботи є важливим етапом підготовки дослідження. Перед його розробленням студент повинен ознайомитися з основними літературними джерелами з обраної теми. План має відображати структуру роботи, логічну послідовність викладу матеріалу та може уточнюватися в процесі виконання дослідження.

Структура кваліфікаційної роботи включає такі елементи:

- Картка бакалаврської кваліфікаційної роботи
- Титульний аркуш
- Завдання на виконання кваліфікаційної роботи
- Реферат
- Зміст
- Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів (за потреби)
- Вступ
- Огляд літератури
- Матеріали та методи досліджень
- Основна частина (результати власних досліджень або розрахунково-технологічна частина)
- Економічний розділ
- Охорона праці і безпека життєдіяльності (за необхідності)
- Висновки
- Список використаних джерел
- Додатки (за потреби)

Оформлення основних структурних елементів

У картці кваліфікаційної роботи (додаток А) зазначаються прізвище, ім'я та по батькові здобувача, номер і дата наказу про затвердження теми кваліфікаційної роботи.

Титульний аркуш (додаток Б) містить назву університету, факультету та кафедри, тему кваліфікаційної роботи, код і назву спеціальності та освітньої програми, прізвище та ініціали автора, дані про наукового керівника, а також відомості про допуск роботи до захисту та рік її виконання.

Завдання на виконання кваліфікаційної роботи видається студенту після затвердження теми відповідним наказом. Приклад оформлення наведено у додатку В.

Реферат є стислим викладом змісту кваліфікаційної роботи, який подає загальне уявлення про тему, мету, методи дослідження та основні результати роботи.

Обсяг реферату становить 180–300 слів (до однієї сторінки тексту).

У рефераті зазначають:

- назву кваліфікаційної роботи;
- загальний обсяг роботи (кількість сторінок, таблиць, рисунків, додатків, джерел);
- мету, об'єкт і предмет дослідження;
- методи дослідження;
- основні результати та практичне значення роботи.

Наприкінці реферату подають ключові слова прописними літерами (5–10 слів або словосполучень), що характеризують зміст роботи.

Зміст розміщують на початку кваліфікаційної роботи. У ньому подають назви розділів і підрозділів із зазначенням номерів сторінок (додаток Д).

Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів наводять перед вступом у разі використання у роботі спеціальної термінології або маловідомих скорочень. Скорочення розміщують за абеткою: зліва подають позначення, справа – їх розшифрування.

Якщо скорочення використано у тексті менше трьох разів, їх розшифрування подають безпосередньо у тексті під час першого згадування.

У *вступі* обґрунтовують актуальність теми дослідження, визначають мету і завдання роботи, зазначають участь студента (за наявності) у науковій діяльності (конференції, конкурси наукових робіт, наукові гуртки тощо).

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з розділів, які можуть поділятися на підрозділи, пункти та підпункти.

У *першому розділі* подають огляд літератури та аналіз сучасного стану досліджуваної проблеми. Обсяг цього розділу не повинен перевищувати 20 % основної частини роботи.

У *другому розділі* описують базу проведення досліджень та методи, використані під час виконання роботи. Для експериментальних досліджень наводять схему досліду, характеристику об'єктів дослідження та умови проведення експерименту.

У *наступних розділах* подають результати досліджень та їх аналіз. Результати доцільно представляти у вигляді таблиць, графіків, схем або діаграм.

У *розділі Охорона праці та безпека життєдіяльності*, аналізують стан нормативної бази з питань охорони праці, умови праці на підприємстві та заходи щодо забезпечення безпеки працівників.

У *висновках* узагальнюють результати дослідження, формулюють основні наукові та практичні положення, а також рекомендації щодо використання отриманих результатів.

Список використаних джерел формується відповідно до вимог чинних стандартів бібліографічного опису (додаток Е). У роботах аналітичного характеру рекомендується використовувати не менше 50 джерел, переважно сучасних наукових публікацій.

До додатків за необхідності включають допоміжні матеріали: проміжні розрахунки, таблиці цифрових даних, акти впровадження, ілюстрації, схеми та інші матеріали, що доповнюють основний текст роботи.

5. ОФОРМЛЕННЯ БАКАЛАВРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Загальні вимоги до оформлення випускної роботи (додаток Ж).

Текст кваліфікаційної роботи друкується на одному боці аркуша білого паперу формату А4 (210×297 мм) з використанням текстового редактора Microsoft Word, шрифт Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал – 1,5. За потреби допускається використання аркушів формату А3 (297×420 мм) для розміщення великих таблиць або ілюстрацій.

Текст розміщують з такими полями сторінки:

- верхнє – 20 мм;
- нижнє – 20 мм;
- лівє – 30 мм;
- правє – 10 мм.

Під час оформлення роботи необхідно забезпечити однакову щільність, контрастність та чіткість тексту й ілюстрацій упродовж усього документа. Прізвища, назви підприємств, установ і організацій подаються мовою оригіналу. Скорочення слів і словосполучень виконуються відповідно до чинних стандартів бібліотечної та видавничої справи.

Абзацний відступ упродовж усього тексту має бути однаковим і становити 1,25 см (п'ять знаків). Кожну структурну частину роботи починають з нової сторінки.

Заголовки структурних частин роботи «РЕФЕРАТ», «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» друкуються великими літерами та розміщуються по центру сторінки.

Заголовки підрозділів друкують з абзацного відступу маленькими літерами (крім першої великої). Крапка в кінці заголовка не ставиться. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою.

Відстань між заголовком і наступним текстом повинен становити один міжрядковий інтервал.

Терміни та визначення слід використовувати відповідно до авторитетних джерел (монографій, підручників, нормативних документів).

Щоб уникнути суб'єктивності, у тексті рекомендується використовувати:

- виклад від третьої особи («автор вважає», «у роботі досліджено»);
- форму першої особи множини («на нашу думку», «зазначимо»);
- безособові конструкції («було встановлено», «визначено»).

Текст випускної роботи повинен бути ретельно перевірений на наявність орфографічних і стилістичних помилок.

Сторінки випускної роботи нумерують арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації упродовж усього тексту. Номер сторінки розміщують у правому верхньому куті без крапки.

Титульний аркуш є першою сторінкою роботи, але номер на ньому не проставляється.

Розділи, підрозділи, пункти і підпункти нумеруються арабськими цифрами.

Розділи мають порядкову нумерацію та позначаються словом «РОЗДІЛ» і відповідним номером.

Номер підрозділу складається з номера розділу та порядкового номера підрозділу (наприклад: 1.1).

Номер пункту складається з номера розділу, підрозділу та пункту (наприклад: 2.3.2).

Такі структурні елементи, як зміст, вступ, висновки, список використаних джерел, порядкових номерів не мають, але їх сторінки входять до загальної нумерації.

Ілюстрації (рисунок, схеми, графіки, карти, креслення) розміщують безпосередньо після тексту, де вони згадуються вперше, або у додатках. На всі ілюстрації мають бути посилання у тексті. Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують у межах розділу. Номер складається з номера розділу та порядкового номера рисунка, наприклад: Рис. 1.2. Назву ілюстрації та пояснювальні підписи розміщують під рисунком, посередині.

Рис. 1.2. Білий амур (*Stenopharyngodon idella*) [1]

Таблиці. Цифровий матеріал у роботі, як правило, подається у вигляді таблиць. Таблицю розміщують після тексту, у якому вона згадується вперше, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання у тексті. Таблиці нумерують у межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера (наприклад: Таблиця 2.1). Назву таблиці розміщують над таблицею, по центру сторінки.

Заголовки граф пишуть з великої літери, а підзаголовки – з малої, якщо вони складають одне речення із заголовком, або з великої, якщо мають самостійне значення. Крапки в кінці заголовків і підзаголовків не ставлять. Мінімальна висота рядків – 8 мм.

Таблиця 2.1

Довжина (L) та маса (m) тіла молоді риб у водосховищі*

Вид риб	L, см (min-max)	m, г (min-max)	Загальна кількість риб, екз.
Плітка	5,3-10,5	2,8-10,5	41
Краснопірка	14,0-15,6	8,2-12,4	13
Чебачок амурський	5,4-7,2	3,6-4,8	10
Окунь	8,7-14,8	12,0-60,0	15
Йорж	8,9-14,3	16,0-56,2	22
Усього	-	-	101

*взято з 2-х ловів мальковою волокушею завдовжки 20 м

Таблицю розміщують після першого згадування в тексті так, щоб її можна було читати без повороту роботи або з поворотом за годинниковою стрілкою. Якщо таблиця не вміщується на одній сторінці, її можна перенести на наступну сторінку. У цьому випадку над продовженням таблиці зазначають: «Продовж. табл. 2.1».

Формули розташовують безпосередньо після посилання на них, посередині рядка. Вище та нижче кожної формули залишають один вільний рядок. Нумерація формул – порядкова, в межах розділу (наприклад, (2.1) – перша формула другого розділу). Номер зазначають у круглих дужках у крайньому правому положенні на рівні формули.

Пояснення символів наводять одразу під формулою у порядку їх появи. Кожне пояснення пишуть з нового рядка. Перший рядок починають зі слова «де» з абзацу без двокрапки.

Приклад:

«Відомо, що
$$E_n = \frac{E_e}{B_y}, \quad (1.1)$$

де, E_n – економічна ефективність управлінської праці;

E_e – економічний ефект;

B_y – сумарні річні витрати на управління [13]».

Перенесення формули чи рівняння в наступний рядок допускається тільки на знаках виконуваних операцій, повторюючи знак на початку наступного рядка. Коли переносять формули на знакові операції множення, використовують знак «×». Формули, що йдуть одна за одною та не розділені текстом, відокремлюють комою.

Цитування та посилання на використані літературні джерела. Для підтвердження власних аргументів посиланням на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити цитати. Необхідно точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Загальні вимоги до цитування такі:

- текст цитати починається і закінчується лапками та наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у джерелі, зі збереженням особливостей авторського написання;
- цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту;
- кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело.

Посилання в тексті випускної роботи на джерела зазначається у кінці речення згідно з їхнім переліком у квадратних дужках, наприклад: «...у роботах [1-7]...».

Якщо використовуються відомості, матеріали з підручників, монографій, статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на які є посилання у випускній роботі. Наприклад: «... [26, с. 37]».

Список використаних джерел. Відомості про джерела оформлюють з обов'язковим наведенням назв праць згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання». Зразок оформлення наведено у додатку Е.

Додатки. Їх оформлюють як продовження роботи на наступних сторінках у порядку появи посилань у тексті. Кожен додаток починають з нової сторінки. Посередині вгорі друкують заголовок (з великої літери), а праворуч над ним – слово «Додаток» і відповідну велику літеру.

Для позначення використовують послідовні літери української абетки, за винятком Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ї. Один додаток позначають як Додаток А. Нумерація здійснюється в межах розділів, наприклад: додатки до першого розділу – А.1, А.2; до другого – Б.1, Б.2 тощо. При посиланні в тексті вказують номер додатка (наприклад, додаток А.1).

Додатки формату більше А4 рахують як одну сторінку і згортають відповідно до формату роботи. Якщо як додаток використовують документ, що має самостійне значення, його копію вкладають без змін в оригіналі. Перед такою копією додають аркуш, де посередині зазначають слово «Додаток» та його назву, а у верхньому правому куті – номер сторінки. Сторінки копії нумерують згідно з наскрізною нумерацією роботи.

6. ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ ПРИ ВИКОНАННІ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів творчих досягнень.

Під час написання бакалаврської роботи здобувач вищої освіти зобов'язаний дотримуватися таких правил:

- *Самостійне виконання*: Робота має бути результатом особистих досліджень студента.
- *Належне цитування*: У разі використання ідей, розробок, тверджень або відомостей, отриманих з інших джерел, обов'язковим є посилання на ці джерела.
- *Авторське право*: Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права.
- *Достовірність*: Надання лише правдивої інформації про використані методики та отримані результати дослідження.

Під час підготовки бакалаврської роботи неприпустимими є такі дії:

- *Академічний плагіат*: Оприлюднення результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження, або відтворення текстів інших авторів без зазначення авторства.
- *Самоплагіат*: Використання власних раніше опублікованих наукових результатів як нових.
- *Фабрикація та фальсифікація*: Вигадування даних чи фактів, а також свідомо зміна наявних даних, що стосуються дослідження.
- *Обман*: Надання завідомо неправдивої інформації щодо власної наукової діяльності.

Усі бакалаврські роботи є об'єктом суворого контролю:

- Керівник роботи на всіх етапах її виконання зобов'язаний контролювати дотримання студентом норм доброчесності та попереджати факти порушень.
- Бакалаврські роботи підлягають обов'язковій перевірці на наявність плагіату.
- Завершені роботи розміщуються в електронному репозиторії Університету.
- Захист роботи здійснюється публічно.

За порушення правил академічної доброчесності до здобувачів можуть бути застосовані такі заходи:

- призначення повторного оцінювання (перескладання);
- повторне проходження відповідного освітнього компонента;
- відрахування з університету;
- позбавлення академічної стипендії або пільг з оплати навчання.

Здобувач має право ознайомитися з матеріалами перевірки у разі встановлення факту порушення та надати свої пояснення або оскаржити рішення у встановленому порядку.

7. ПЕРЕВІРКА КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ НА АВТЕНТИЧНІСТЬ АВТОРСЬКОГО ВМІСТУ

Здобувач вищої освіти за два тижні до попереднього захисту, надає бакалаврську кваліфікаційну роботу в електронному вигляді (у форматі *.doc та

*.pdf) та власноруч написану заяву (Додаток 3) керівнику для передачі відповідальній особі від факультету за перевірку на ознаки академічного плагіату.

Кваліфікаційна робота надається повністю, починаючи з титульного аркушу і закінчуючи додатками.

Завершена кваліфікаційна робота, підписана автором, разом з відгуком керівника та рецензією подається на випускову кафедру, де проводиться її попередній захист. За результатами попереднього захисту складається протокол засідання кафедри, який передається до деканату факультету.

Порядок перевірки кваліфікаційних робіт на наявність плагіату регламентується вимогами «Порядком подання кваліфікаційних і дисертаційних робіт, монографій, статей та навчальних видань для перевірки системою «StrikePlagiarism» НУБіП України, затвердженого вченою радою НУБіП України 26.02.2026 р. протокол № 9.

Для кваліфікаційних робіт рекомендовано таку шкалу оцінки оригінальності творів залежно від отриманого відсотка показника перевірки:

- Високий – понад 80%
- Задовільний – 60–79 %
- Низький (незадовільний) – менше 60%

У разі виявлення низького відсотку оригінальності твору, кваліфікаційна робота повертається здобувачу на доопрацювання змісту та виправлення зауважень в десятиденний термін і надсилається на повторну перевірку.

У разі виявлення в роботі маніпуляцій з текстом, підміни формату, фабрикації, фальсифікацій (використання макросів, автозаміни символів, тексту, що не відповідає темі роботи, тощо) – здобувач позбавляється права доопрацьовувати роботу і рішенням комісії з академічної доброчесності факультету не допускається до публічного захисту перед екзаменаційною комісією.

У разі виявлення вигаданих інформаційних джерел, прізвищ та ініціалів науковців, оманливих фактів при автоматизованій генерації контенту. кваліфікаційна робота направляється на додаткове рецензування керівнику. Остаточне рішення щодо допуску до захисту приймається рішенням комісії з академічної доброчесності факультету на основі висновку керівника, розглянутого на засіданні випускової кафедри. Роздрукований звіт є обов'язковим документом для проходження публічного захисту кваліфікаційної роботи.

8. ПІДГОТОВКА ВІДГУКУ ТА РЕЦЕНЗІЇ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Завершену кваліфікаційну роботу студент подає керівникові для ознайомлення та підготовки відгуку на неї.

Відгук керівника (додаток 3) має висвітлювати: рівень теоретичних знань та навичок студента, якість вирішення поставлених завдань, аналіз методики дослідження та обґрунтованість пропозицій. Також зазначається участь студента

у науковій роботі, практична цінність результатів, ставлення до виконання роботи та наявні недоліки. Керівник завершує відгук висновком: «Рекомендується до захисту» або «До захисту не рекомендується». У разі негативного висновку питання про допуск студента виноситься на розгляд засідання кафедри.

Кожна робота направляється на внутрішню рецензію на суміжну кафедру згідно з розпорядженням декана. Рецензентами виступають провідні викладачі факультету, а для студентів заочної форми – фахівці відповідних підприємств чи установ. Сфера інтересів рецензента повинна відповідати тематиці роботи.

Рецензія (додаток И) подається у письмовому вигляді та містить:

- актуальність теми та її значення для практики;
- відповідність змісту роботи меті та завданням;
- глибину аналізу реального стану справ у галузі;
- оцінку використаних методів дослідження;
- позитивні сторони, недоліки та якість оформлення роботи;
- рекомендацію до захисту та оцінку за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Рецензент підписує документ із зазначенням ім'я, прізвища, місця роботи та посади.

9. ПІДГОТОВКА ПРЕЗЕНТАЦІЇ ДО ЗАХИСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Основна мета презентації – стисле та наочне подання результатів дослідження. Вона слугує анотованим конспектом виступу та візуалізує ключові положення роботи. Презентацію рекомендується готувати у MS PowerPoint.

Рекомендована структура (15–20 слайдів):

- слайд 1: тема роботи, ПІБ студента та керівника, рік захисту;
- слайд 2: актуальність теми та проблема дослідження;
- слайд 3: об'єкт і предмет дослідження;
- слайд 4: мета та завдання роботи.

Основна частина: опис отриманих даних, їх статистичне обґрунтування, графіки та діаграми.

Заклучні слайди: загальні висновки та рекомендації щодо впровадження результатів.

Вимоги до оформлення та виступу:

Регламент: тривалість доповіді – 7–10 хвилин.

Візуалізація: текст краще подавати у вигляді схем, числові дані – у таблицях або діаграмах (графіки – для динаміки, кругові діаграми – для часток, гістограми – для порівняння).

Зміст: доповідь має доповнювати слайди, а не дублювати текст на них. Матеріал має бути логічним та грамотним.

Дизайн: єдиний шаблон для всіх слайдів, дотримання правила «3-х основних кольорів» та високий контраст між текстом і фоном. Анімація не повинна відволікати від суті.

Читабельність: шрифт напівжирний, розмір – не менше 20 пт.

Презентація має бути готова до дня попереднього захисту на кафедрі. Під час захисту перед екзаменаційною комісією (ЕК) студент демонструє її за допомогою технічних засобів.

10. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Перед захистом студент зобов'язаний ознайомитися з відгуком і рецензією, проаналізувати їх та підготувати відповіді на зауваження.

Безпосередньо на захист студент готує доповідь, презентацію яка унаочнює результати дослідження, основні висновки, узагальнення й пропозиції, що містяться у кваліфікаційній роботі.

Захист кваліфікаційних робіт проводиться на відкритому засіданні ЕК при обов'язковій присутності голови та керівника кваліфікаційної роботи (у випадку відсутності керівника з поважних причин його може представляти завідувач кафедри) і передбачає доповідь випускника, яка структурно будується у послідовності від актуальності теми дослідження до висновків і пропозицій.

Перед початком захисту кваліфікаційних робіт деканат подає до екзаменаційної комісії (ЕК) такі документи:

- зведену відомість про виконання студентами навчального плану та отримані ними оцінки;
- кваліфікаційну роботу студента;
- відгук керівника;
- рецензію на кваліфікаційну роботу;
- довідку (звіт) про перевірку кваліфікаційної роботи на автентичність авторського вмісту.

До захисту не допускаються студенти, які не виконали всі вимоги навчального плану і на момент подання до захисту кваліфікаційної роботи мають академічну заборгованість.

Дата захисту визначається графіком засідань ЕК, що затверджується ректором університету і доводиться розпорядженням декана факультету до відома голови, членів ЕК та студентів.

Проведення засідання ЕК при захисті кваліфікаційної роботи включає:

- оголошення секретарем ЕК прізвища, імені та по батькові студента, теми його кваліфікаційної роботи;
- оголошення здобутків студента (наукових, творчих, рекомендацій випускової кафедри);
- наявність довідки про перевірку кваліфікаційної роботи на плагіат;

- доповідь студента у довільній формі про сутність кваліфікаційної роботи, основні технічні (наукові) рішення, отримані результати та ступінь виконання завдання.
- відповіді на запитання членів ЕК;
- оголошення секретарем ЕК відгуку керівника або виступ керівника зі стислою характеристикою роботи випускника в процесі підготовки кваліфікаційної роботи;
- оголошення секретарем ЕК рецензії на кваліфікаційну роботу;
- відповіді студента на зауваження керівника кваліфікаційної роботи та рецензента;
- оголошення голови ЕК про закінчення захисту.

Процедура захисту кваліфікаційної роботи протоколюється секретарем ЕК.

Результати захисту кваліфікаційних робіт оцінюються за 100-бальною шкалою і переводяться у національні оцінки *«відмінно»*, *«добре»*, *«задовільно»* і *«незадовільно»*.

Результати захисту кваліфікаційної роботи оголошуються у день захисту після оформлення протоколів засідання ЕК.

Студент, який при захисті кваліфікаційної роботи отримав незадовільну оцінку, відраховується з університету і йому видається академічна довідка. За ним залишається право бути повторно допущеним до захисту кваліфікаційної роботи протягом наступних трьох років. Повторно кваліфікаційна робота виконується за наявності заяви студента про допуск до захисту, дозволу ректора університету та рішення випускової кафедри про затвердження теми кваліфікаційної роботи і призначення керівника.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 37-38 / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
2. Стандарт вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня освіти, ступеня вищої освіти – бакалавр, галузі знань – 20 Аграрні науки та продовольство, спеціальності – 207 Водні біоресурси та аквакультура. К. : 2018. 35 с. URL: <https://surl.li/vdfvmn>
3. Положення про бакалаврську кваліфікаційну роботу у Національному університеті біоресурсів і природокористування України. К. : 2021. 48 с. URL: <https://surl.li/llzizg>
4. Порядок подання кваліфікаційних і дисертаційних робіт, монографій, статей та навчальних видань для перевірки системою «StrikePlagiarism» НУБіП України URL: <https://tinyurl.com/nubip-plagiarism>
5. Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті біоресурсів і природокористування України URL: <https://surl.li/qrbyjw>
6. Положення про екзаменаційні комісії у Національному університеті біоресурсів і природокористування України URL: <https://surl.lu/hektjtj>
7. Положення про інституційний репозитарій кваліфікаційних робіт Національного університету біоресурсів і природокористування України URL: <https://surl.lu/jbxsfo>
8. Положення про політику використання штучного інтелекту у Національному університеті біоресурсів і природокористування України URL: <https://surl.lu/szmghn>
9. Положення про академічну доброчесність в НУБіП України. URL: <https://surl.li/jiidyzy>
10. Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» URL: <https://nv-oneu.com.ua/downloads/dstu-8302-2015.pdf>
11. Онлайн-генератор посилань за ДСТУ 8302:2015 URL: <https://www.grafiati.com/uk/blogs/dstu-8302-2015-referencing-generator/>

ДОДАТКИ

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

ПРИЗВИЩЕ ІМ'Я ПО БАТЬКОВІ
(у родовому відмінку)

Наказ НУБіП України 1915 «С». 25.10. 2025

2026 р.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Факультет тваринництва та водних біоресурсів

ПОГОДЖЕНО

Декан факультету тваринництва
та водних біоресурсів
_____ Руслан КОНОНЕНКО
«_____» _____ 2026 р.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри
назва кафедри
_____ Ім'я ПРІЗВИЩЕ
«_____» _____ 2026 р.

БАКАЛАВРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**на тему: «Відтворення та використання живих рибних ресурсів
Щербаківського водосховища Київської області»**

Спеціальність Н5 (207) Водні біоресурси та аквакультура

Освітня програма Водні біоресурси та аквакультура

Гарант освітньої програми

вчена ступінь, звання _____

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

**Керівник бакалаврської
кваліфікаційної роботи**

вчена ступінь, звання _____

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

Виконав

_____

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

КИЇВ – 2026

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Факультет тваринництва та водних біоресурсів

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
назва кафедри
вчена ступінь, звання
_____ Ім'я ПРІЗВИЩЕ
«____» _____ 2025 р.

З А В Д А Н Н Я

до виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи студенту

ПРІЗВИЩЕ ІМ'Я ПО БАТЬКОВІ

Спеціальність Н5 (207) Водні біоресурси та аквакультура

Освітня програма Водні біоресурси та аквакультура

Тема бакалаврської кваліфікаційної роботи: «Відтворення та використання живих рибних ресурсів Щербаківського водосховища Київської області»

затверджена наказом ректора НУБіП України від 25.10.2026. №1915 С

Термін подання завершеної роботи на кафедру: 2026.05.10.

Вихідні дані до бакалаврської роботи: загальна характеристика Щербаківського водосховища, зібрані та звітні матеріали щодо екологічного стану та біологічних компонентів водосховища, нормативна документація.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Провести хімічний аналіз води та надати оцінку стану біологічних компонентів водосховища;
2. Дослідити іхтіофауну водойми та оцінити її стан;
3. Розрахувати рибопродуктивність аборигенних видів риб у водосховищі, провести розрахунки обсягів зариблення;
4. Встановити рівень ефективності ведення рибогосподарської діяльності у Щербаківському водосховищі.

Перелік графічних документів (за потреби) _____

Дата видачі завдання _____ 15.11.2025 р.

Керівник бакалаврської кваліфікаційної роботи _____

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

Завдання прийняв до виконання _____

Ім'я ПРІЗВИЩЕ

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ОСОБЛИВОСТІ РІЧКИ РОСЬ ТА БІОЛОГО-ЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ІХТІОФАУНИ (огляд літератури)	9
1.1. Основні природні та фізико-географічні особливості річки Рось....	9
1.2. Гідрологічні умови та якісний склад води річки Рось.....	13
1.3. Оцінка кормових ресурсів річки Рось.....	18
1.4. Видове різноманіття іхтіофауни річкової екосистеми Рось.....	21
РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	25
2.1. Обґрунтування напряму та програми досліджень.	25
2.2. Характеристика умов та матеріалів проведення дослідження	27
РОЗДІЛ 3. РЕЗУЛЬТАТИ ВЛАСНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	29
3.1. Комплексна характеристика досліджуваного водного об'єкта та його географічне положення.....	29
3.2. Аналіз хімічного складу води Щербаківського водосховища та його відповідність нормативам для ведення рибництва.....	33
3.3. Потенціал природної кормової бази для риби у Щербаківському водосховищі.....	38
3.4. Стан іхтіофауни Щербаківського водосховища.....	40
3.5. Оцінка уловів риби та загальна продуктивність водойми.....	43
3.6. Розрахунок необхідної кількості вселення у водойму рослиноїдних видів та коропа	47
РОЗДІЛ 4. ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА ДОЦІЛЬНОСТІ РИБОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ВОДОСХОВИЩІ.....	49
РОЗДІЛ 5. ОХОРОНА ПРАЦІ (за потреби).....	51
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55
ДОДАТКИ (за необхідності).....	58

Зразок оформлення списку використаних джерел

Характеристика джерела	Приклади бібліографічного опису
	Книги
Один автор	Скидан О. В. Аграрна політика в період ринкової трансформації : монографія. Житомир : ЖНАЕУ, 2008. 375 с.
Два автори	Крушельницька О. В., Мельничук Д. П. Управління персоналом : навч. посіб. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ, 2005. 308 с.
Три автори	Скидан О. В., Ковальчук О. Д., Янчевський В. Л. Підприємництво у сільській місцевості : довідник. Житомир, 2013. 321 с.
Чотири автори	Основи марикультури / Грициняк І. І. та ін. Київ : ДІА, 2013. 172 с.
П'ять і більше авторів	Екологія : навч. посіб. / Б. В. Борисюк та ін. Житомир, 2003. 174 с.
Коллективний автор	Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. III Міжнар. наук.-практ. конф. / Житомир. нац. агрокол. ун-т. Житомир : Полісся, 2015. 648 с.
Багатотомне видання	Генетика і селекція в Україні на межі тисячоліть : у 4 т. / гол. ред. В. В. Моргун. Київ : Логос, 2001. Т. 2. 636 с. Фауна України. В 40 т. Т. 36. Інфузорії. Вип. 1. Сукторії (Ciliophora, Suctorea) / И. В. Довгаль. Київ: Наукова думка, 2013. 271 с.
За редакцією	Доклінічні дослідження ветеринарних лікарських засобів / за ред. І. Я. Коцюмбаса. Львів : Тріада плюс, 2006. 360 с.
Автор і перекладач	Брігхем Є. В. Основи фінансового менеджменту / пер. з англ. В. Біленького та ін. Київ : Молодь, 1997. 998 с.
	Частина видання
Розділ книги	Саблук П. Т. Напрямки розвитку економіки в аграрній сфері виробництва. <i>Основи аграрного підприємництва</i> / за ред. М. Й. Маліка. Київ, 2000. С. 5–15.
Тези доповідей, матеріали конференцій	Зінчук Т. О. Економічні наслідки впливу продовольчих органічних відходів на природні ресурси світу. <i>Органічне виробництво і продовольча безпека</i> : зб. матеріалів доп. учасн. II Міжнар. наук.-практ. конф. Житомир : Полісся, 2014. С. 103–108. Скидан О. В., Судак Г. В. Розвиток сільськогосподарського підприємництва на кооперативних засадах. <i>Кооперативні читання: 2013 рік</i> : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 4–6 квіт. 2013 р. Житомир : ЖНАЕУ, 2013. С. 87–91
Статті з періодичних видань	Якобчук В. П. Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку підприємництва в аграрній сфері. <i>Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Сер. Економіка</i> . 2013. Вип. 148. С. 31–34. Масловська Л. Ц., Савчук В. А. Оцінка результативності і ефективності виробництва органічної агропродовольчої продукції. <i>Агросвіт</i> . 2016. № 6. С. 23–28. Акмеологічні засади публічного управління /

Характеристика джерела	Приклади бібліографічного опису
	<p>Є. І. Ходаківський та ін. <i>Вісник ЖНАЕУ</i>. 2017. № 1, т. 2. С. 45–58.</p> <p>Dankevych Ye. M., Dankevych V. Ye., Chaikin O. V. Ukraine agricultural land market formation preconditions. <i>Acta Universitatis Agriculturae et Silviculturae Mendelianae Brunensis</i>. 2017. Vol. 65, №. 1. P. 259–271.</p>
	Електронні ресурси
Книги	<p>Ілляшенко С. М., Шипуліна Ю. С. Товарна інноваційна політика : підручник. Суми : Університетська книга, 2007. 281 с. URL: ftp://lib.sumdu.edu.ua/Books/1539.pdf (дата звернення: 10.11.2024).</p>
Законодавчі документи	<p>Про стандартизацію : Закон України від 11 лют. 2014 р. № 1315. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1315-18 (дата звернення: 02.11.2024).</p> <p>Концепція Державної цільової програми розвитку аграрного сектору економіки на період до 2020 року : проєкт / М-во аграр. політики та продовольства України. URL: http://minagro.gov.ua/apk?nid=16822 (дата звернення: 13.10.2019).</p>
Періодичні видання	<p>Клітна М. Р., Брижань І. А. Стан і розвиток органічного виробництва та ринку органічної продукції в Україні. <i>Ефективна економіка</i>. 2013. № 10. URL: http://www.m.nayka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=ua&z=2525 (дата звернення: 12.10.2017).</p> <p>Neave H. Deming's 14 Points for Management: Framework for Success. <i>Journal of the Royal Statistical Society. Series D (The Statistician)</i>. 2012. Vol. 36, № 5. P. 561–570. URL: http://www2.fiu.edu/~revellk/pad3003/Neave.pdf (Last accessed: 02.11.2017).</p> <p>Colletta L. Political Satire and Postmodern Irony in the Age of Stephen Colbert and Jon Stewart. <i>Journal of Popular Culture</i>. 2009. Vol. 42, № 5. P. 856–874. DOI: 10.1111/j.1540-5931.2009.00711.x.</p>
Сторінки з веб-сайтів	<p>Що таке органічні продукти і чим вони кращі за звичайні? <i>Екологія життя</i> : веб-сайт. URL: http://www.eco-live.com.ua (дата звернення: 12.10.2017).</p>

ПАМ'ЯТКА ЗДОБУВАЧУ
щодо загальних вимог до виконання бакалаврських кваліфікаційних робіт

Зміст записів	Норма
Організаційні вимоги	
1. Дата підготовки наказів на затвердження тем і призначення керівників	
2. Затвердження завдання і плану роботи	Після затвердження теми – протягом тридцяти днів
Технічні вимоги	
1. Оформлення роботи	Брошування у тверду обкладинку
2. Обсяг роботи, сторінок	Комп'ютерний набір – до 50-60 стор. разом із додатками
Рекомендований зміст роботи (в сторінках чи у відсотках від усього обсягу)	
Реферат Вступ Розділи основної частини: • огляд літератури; • матеріали та методи досліджень; • результати власних досліджень; Економічний розділ Охорона праці (за потреби) Висновки Список використаних джерел Додатки	1 стор. до 3 стор. 20 % обсягу основної частини до 2 стор. не менше 40 найменувань, мін. 50% іноземною мовою
На окремому аркуші – слово «Додатки».	
Перелік додатків нумерується літерами українського алфавіту за винятком літер: Г, І, Є, І, Ї, О, Ч, Ь. Нумерація додатків здійснюється в межах кожного розділу: перший розділ: А.1, А.2, А.3 та ін.; другий розділ: Б.1, Б.2, Б.3 та ін.; третій розділ: В.1, В.2, В.3 та ін. При посиланні на додаток у тексті зазначається: дод. А.1.	
Оформлення тексту	
1. Розділи і підрозділи повинні мати заголовки і нумеруватися арабськими цифрами. Структурні елементи «РЕФЕРАТ», «ЗМІСТ», «ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ», «ВСТУП», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» не нумерують. Решта розділів нумеруються наступним чином: «РОЗДІЛ 1». Заголовки розділів розміщують по центру на наступному рядку великими літерами, підрозділів – з абзацного відступу малими літерами. Відстань між заголовком і текстом має становити один рядок (3 мм), між попереднім текстом і наступним заголовком має бути не менше ніж два рядки (6 мм). Відстань між рядками заголовка приймають такою, як у тексті.	
2. Шрифт для комп'ютерної верстки	14
3. Інтервал	1,5
4. Кількість рядків на сторінці	29
Поля на сторінці (не менше)	
1. Комп'ютерна верстка	Верхнє – 20 мм Нижнє – 20 мм Ліве – 30 мм Праве – 10 мм
2. Нумерація сторінок цифрою	Правий верхній кут без рисок і крапок
3. Початок нумерації	З другої сторінки цифрою 2
4. Нумерація таблиць	Послідовно за кожним розділом: 2.1; 2.2; 2.3 і т.д. Розміщення – праворуч на сторінці над назвою таблиці Приклад: <p align="right">Таблиця 1.1</p> <p align="right">Назва...</p>
5. Нумерація рисунків	Послідовно за кожним розділом (знизу) під рисунком: 2.1; 2.2; 2.3 і т.д. Приклад: Рис. 1.1. Назва...
6. Посилання в тексті	У разі необхідності: дод. А.1; табл. 2.1; рис. 2.1 При повторному посиланні – див. дод. А.1; див. табл. 2.1; див. рис. 2.1

Зміст записів	Норма
7. Посилання в тексті на літературні джерела	[14] джерело із списку літератури, [14, с.45-46], якщо в тексті вказана дослівно теза чи якісь показники
Технічні вимоги до кваліфікаційної роботи	
<p>Структура роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Картка бакалаврської кваліфікаційної роботи 2. Титульний аркуш 3. Завдання до виконання бакалаврської кваліфікаційної роботи 4. Реферат 5. Зміст 6. Перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів 7. Вступ 8. Основна частина 9. Економічний розділ 10. Охорона праці (за необхідності) 11. Висновки 12. Список використаних джерел 13. Додатки <p>Не підшиваються, але вкладаються в конверт, який наклеюється до обкладинки бакалаврської роботи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відгук керівника кваліфікаційної роботи (висвітлює рівень використання теоретичних знань для розв'язання завдань дослідження; аналізує методику дослідження; оцінює якість вирішення завдань дослідження; аналізує та оцінює запропоновані заходи; зазначає тривалість роботи здобувача; виконання календарного плану роботи; участь у науково-дослідній роботі впродовж навчання в університеті; можливість використання пропозицій та рекомендацій здобувача на практиці, наявність професійних навичок за спеціальністю; відношення здобувача до виконання роботи, оцінює бакалаврську роботу); 2. Рецензія (визначається значимість теми бакалаврської кваліфікаційної роботи для практичного застосування, її актуальність; аналізується відповідність змісту бакалаврської роботи її завданням; глибина висвітлення здобувачем реального стану справ у галузі рибиництва та аквакультури; робляться висновки щодо використання у бакалаврській роботі сучасних методів дослідження, методичних підходів, елементів наукової новизни; висвітлюються позитивні сторони бакалаврської кваліфікаційної роботи та її недоліки; оцінюються загальні враження від бакалаврської кваліфікаційної роботи (оформлення, стиль і грамотність викладання тощо); робиться висновок і рекомендація щодо можливості допущення бакалаврської кваліфікаційної роботи до захисту; висловлюються зауваження та думка про оцінку бакалаврської роботи за чотирибальною системою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та про присвоєння певної кваліфікації). <p>Додатково оформлюється в окремі папки з файлами ілюстративний матеріал до доповіді для кожного члена ЕК та самого доповідача.</p>	
Термін виконання роботи	У терміни, визначені вимогами та завданням, а саме, повна готовність з перевіркою на оригінальність – за 10 днів до початку роботи ЕК
Дата і місце підпису роботи автором	На титульній сторінці роботи
Допуск до захисту	<p>На титульній сторінці бакалаврської кваліфікаційної роботи підписи:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) керівника бакалаврської кваліфікаційної роботи; 2) завідувача випускової кафедри; 3) декана факультету 4) гаранта освітньої програми

ЗАЯВА
щодо самостійного виконання бакалаврської
кваліфікаційної роботи здобувачем вищої освіти

Я, ПІБ, студент (форма здобуття вищої освіти, факультет, курс, група) заявляю: моя бакалаврська кваліфікаційна робота на тему (назва роботи), виконана самостійно і в ній не міститься елементів плагіату. Всі запозичення з друкованих та електронних джерел, а також із захищених раніше кваліфікаційних робіт, кандидатських і докторських дисертацій мають відповідні посилання. Я ознайомлений(а) з діючим Положенням, згідно з яким виявлення плагіату є підставою для відмови в допуску кваліфікаційної роботи до захисту та застосування дисциплінарних заходів.

Дата

Підпис